

**Заместник-министърът
на земеделието,
храните и горите
Атанас ДОБРЕВ
прег сп. „Гора“**

Българската гора има добро бъдеще

Атанас Чавдаров Добрев е роден на 18 септември 1975 г. в София. Висше образование получава във Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“, магистърска степен в специалността „Стопанско управление“, през 2001 година. От 21 март 2002 до 27 август 2007 г. работи в Държавен фонд „Земеделие“ последователно като експерт, главен експерт и началник на отдел. От октомври 2007 до юни 2008 г. е съветник на председателя на Държавната агенция по горите и и.д. парламентарен секретар на Агенцията. От 17 юни 2008 до 17 август 2009 г. е изпълнителен директор на Национален фонд „Българска гора“. До 2013 г. работи в земеделския сектор, като от 11 юни 2013 г. е назначен за парламентарен секретар на Министерството на земеделието и храните. На 15 юли 2014 г. е избран за изпълнителен директор на ДФ „Земеделие“ - Разплащателна агенция, където работи до 1 септември 2014 година. От 1 септември 2014 до 1 декември 2014 г. е директор на дирекция в Министерството на земеделието и храните. От 1 декември 2014 до 12 май 2017 г. е зам.-изпълнителен директор на ДФ „Земеделие“ - Разплащателна агенция. От 12 май 2017 г. е назначен за заместник-министър на земеделието, храните и горите, отговарящ за горския сектор. Семеен, с две деца.

- Г-н Добрев, и това лято пожарите не отминаха горите на България. Какво предвижда Министерството да се направи за превенция и бърза реакция при възникване на запалване?

- Да, и през настоящата година въпреки многократните предупреждения, които ръководството на Министерството и аз лично в качеството ми на заместник-министър отправяхме чрез медиите към обществеността за стриктно спазване на противопожарните правила за безопасност в близост до горските и земеделските територии, въпреки мерките за превенция, пожарите в горски територии през летните месеци не ни подминаха и станаха основна тема на новинарските емисии.

От началото на годината до края на септември са регистрирани над 480 горски пожара на територията на цялата страна при общо засегнати над 45 000 дка гори. Броят е сравним с този за същия период на миналата година, когато пожарите са 490, като площта сега е намалела спрямо миналата година, когато е над 60 000 декара.

За съжаление, сега изключително много нарасна площта на горите, обхванати от върхови пожари, и те се

разпространиха на близо 10 000 дка, което е госта над миналогодишните 7100 дка и е над 6 пъти повече в сравнение с 2015 г., когато са едва 1500 декара.

Голяма част от изгорелите горски територии през тази година бяха засегнати при големия пожар, който възникна на територията на Държавните горски стопанства в Симитли и Кресна. Неговото гасене беше тежко и изискваше мобилизация на много хора и техника и продължи над 7 денонощия.

В потушаването активно участие взеха над 600 наши служители от гържавното предприятие и регионалните дирекции по горите, на които искам да изкажа **специална благодарност**.

Само в този пожар бяха засегнати над 13 900 дка гори, като близо 6900 дка бяха унищожени от върхов пожар. Това се изразява и в драстичното увеличаване на преките щети от горски пожари, които включват разходите и за техниката, и за участието на нашите служители и колегите от МВР, както и за огромните щети върху природата и разходите, необходими за подпомагане на процесите на възстановяване на тези гори.

Същевременно, строго статистически погледнато,

площта на засегнатите територии в последните две години е по-малка на фона на средногодишното опожаряване в страната от 110 000 декара в периода от 2005 до 2015 година.

Намаляването се дължи на подобряване на превантивна дейност и информираността на населението, което и ние настоятелно следваме, както и на вложениите немалко финансови ресурси от страна на МЗХГ и МВР за закупуване на специализирана техника и за обучение за работа с нея на служителите, за създаване на доброволни формирования и специализирани групи от служители и работници на ДГС и ДАС за реагиране при нужда. Отдаваме дължимото и на подобрената координация на действията с местните власти и когато е възможно, и с другите собственици на горски територии.

Избраният от нас подход за насочване на усилията в превенция намира приложение и в други страни, засегнати от горски пожари. В последното десетилетие в държави, в които това бедствие е в големи мащаби, се признава, че наложеният до момента модел на финансиране на дейностите по опазване на горите от пожари е бил до голяма степен погрешен. Като пример се сочи, че влагането на финансови средства основно в сили и средства за потушаване на пожарите не дава очакваните резултати в Испания, Италия, Гърция, САЩ. Там над 80 % от средствата се изразходват за осигуряване на авиотехника и за ресурси за гасене на възникващи през годината горски пожари, а едва под 20 % се насочват за превенция и превантивни мероприятия в горски територии. Това ни дава основание да смятаме своя подход за креативен и възнамеряваме да го отстояваме и в бъдеще при вземане на управленски решения за начина на финансиране на дейностите по опазване и защита на горите от пожари. Това означава още, че е важно да се разпределя ресурс за превенция поне равен на този, който ще се влага в техника и средства за гасене, за да има по-оптимални резултати.

- Горските служители от всички държавни структури от началото на юни извършиха над сто хиляди проверки в горските територии. Каква бе тяхната цел и ще продължат ли занаят?

- Проверките категорично нямат временен характер. Напротив - отчетите показват, че дори в последната седмица броят им се е увеличил двойно спрямо предишните седмици предвид настъпването на отоплителния сезон и пика на снабдяването с дърва за огрев.

Нашите служители получиха още през юни разпореждане от настоящото ръководство да засилят контрола в горските територии, което е сред основните им задължения. Така че спазването му не може да има временен характер и е с цел трайно намаляване и ограничаване на незаконните практики в горите. Лично аз, в правомощията ми на заместник-министър, ще бъда безкомпромисен към неспазване на Закона за горите и на Закона за лова и опазването на дивеча както от страна на гражданите, така и от страна на нашите служители.

Целта е цялостен и всеобхватен контрол по веригата от добива на дървесина, през експедицията от временен горски склад и транспорт до доставката до крайния потребител и преработката ѝ.

Ръководството на Министерството на земеделието, храните и горите е решено този усилен контрол стриктно да се утвърди и е създадо координация по цялата верига по прилагането на функциите по контрол

и опазване на горите от структурите на МЗХГ, шестте държавни горски предприятия и Изпълнителната агенция по горите и нейните 16 регионални дирекции. Интензивният контрол досега показва извършени от юни до първата седмица на октомври общо 52 000 проверки от инспекторите на ИАГ и близо 62 000 - от мобилните екипи и горските стражари на държавните предприятия. Те са свързани с контрола по опазване на горските територии, достъпа и движението на транспортни средства в тях, спазването на нормативните разпоредби в обектите за съхранение и преработка на дървесина и недървесни горски продукти.

От тях близо 42 000 са само проверките на превозни средства, транспортиращи дървесина, като тук основни са проверката на придружаващи документи за превоз и наличие на контролна горска марка върху челата на дървесината, както и за наличие на монтирано GPS устройство за позициониране и проследяване.

24 100 са проверките на сечищата в горските територии по извършено маркиране и състояние на насажденията, съпътстваща изискуема документация, спазване на технологичния план за добив на дървесина, технология на сечта, обособени временни горски складове и по правоспособността на лицата, извършващи добив. 7400 са проверените обекти за съхраняване, преработка и търговията с дървесина и недървесни горски продукти, добити от горските територии, за воденето на електронен дневник и превозни билети на постъпилата преработена и експедирана дървесина и за изрядност на системата за постоянно видеонаблюдение, както и за маркировка с контролна горска или производствена марка на наличната дървесина.

В рамките на обходите са проверени и 21 000 ловци, 4000 риболовци и над 15 300 физически лица.

Съставени са общо 1360 констативни протокола, от които при 725 нарушителят е неизвестен.

Общият брой на съставените актове е 2290, от които 2237 са по Закона за горите, 81 - по Закона за лова и опазване на дивеча, и 10 - по Закона за рибарството и аквакултурите. Наложили са 8 принудителни административни мерки по Закона за горите.

При проверките са задържани 2420 пространствени м³ дърва за огрев, 1443 м³ обла строителна дървесина, 60 м³ фасонирана дървесина. Задържани са и 145 моторни превозни средства, 20 коня и 73 каруци, както и 75 моторни триона. По Закона за лова и опазване на дивеча са задържани 13 единици законно притежавано оръжие, както и 5 бр. едър дивеч и 9 бр. дребен дивеч. С цел по-голяма ефективност на контрола са дадени указания за извършване на ротационни проверки между различните регионални дирекции, като се изпращат проверяващи екипи в обхвата на други отдалечени дирекции.

Засилено е взаимодействието на служителите по контрола и опазването на горските територии със служителите на МВР, като в случаи, когато има данни за престъпление, структурите на МВР поемат случаите. От своя страна, когато служители на МВР при свои проверки констатира нарушения, свързани с горското законодателство, те се обръщат за съдействие към наши служители.

Добър пример на такова взаимодействие е в териториалния обхват на РДГ - Берковица, където служители на МВР имат съставени 51 акта по Закона за горите.

Съвместни акции с Дирекция „Жандармерия“ на МВР са проведени на територията на Регионалните дирекции по горите - София, Ловеч и Берковица.

Съвместни проверки на МПС, транспортиращи дърве-

сина, се провеждат редовно със служителите на Агенцията „Пътна инфраструктура“ на територията на цялата страна.

Нашият екип иницира и подписването на споразумение между структурите на ИАГ и ИАРА за съвместни акции в горски територии в близост до водоеми, които също се оказали много ефективни.

- Един от най-актуалните проблеми за сектора е съхненето на горите. Какви действия се предприемат, за да бъде ограничен и предотвратен процесът?

- Протичащите интензивни процеси на съхнене имат характер на бедствие, което за мащабите и възможностите на страната е сериозно предизвикателство. Настоящото ръководство на Министерството е наясно със значимостта на проблема. Министър Румен Порожанов лично проведе среща още в началото на мандата си с учени от горската колегия и с представители на предприятия, общини и всички заинтересовани страни, за да потърсим общо и незабавно решение на проблема.

Влошеното здравословно състояние на иглолистните гори в последните 2-3 години, и най-вече в културите от бял бор в зоните до 800 м н.в., изисква нашата категорична намеса. Общият размер на горите, увредени от болести, в т.ч. от корояд и от абиотични фактори, достигна 37 000 хектара.

Причините за увреждането са комплексни - най-вече високи температури, малко количество валежи, допуснати грешки в миналото при залесяване на някои иглолистни гървесни видове извън естествените им райони на разпространение, общо отслабване на гървостойките и не на последно място - достигане на пределна възраст на културите в контекста на неадекватните за тях условия. Към това трябва да добавим и често неспазването на санитарните изисквания при гобива на гървесина от тези насаждения и ненавременното усвояване на увредената гървесина. Всичко това само задълбочава проблема. Затова със заповед на министър Порожанов беше създадена работна група, която да действа като кризисен щаб, който вече проведе две срещи и взе неотложни решения за провеждане на спешни административни и организационни мерки.

Основните ни усилия са насочени към бързо усвояване на увредената гървесина и своевременно възстановяване на засегнатите гори чрез залесяване с устойчиви гървесни видове или подпомагане на естественото възобновяване в тях. Трябва да се подчертае, че борбата срещу короядите и гъбните болести, които са основни причинители за съхненето, е трудна, скъпа и неефективна. На проведените срещи и обсъждания експертите подчертават, че в горскостопанската практика се е установила като най-ефективна мярка санитарната сеч. Те препоръчват нейното навременно провеждане при спазване на изискванията - почистване на сечищата, складване и навременно транспортиране на гървесината, което да ограничи разрастването на повредите към здравите насаждения.

За съжаление трябва да се отбележи, че голяма част от увредените гори са на труднодостъпни терени, при пълна липса на пътища до тях. В някои райони недостигът на работна ръка и производителна техника също създават затруднения по прилагането на належащите спешни мерки.

Искам да подчертая, че гържавните предприятия полагат неимоверни усилия да се справят по места със за-

трудненията и да предотвратят реалната опасност гървесината да бъде похабена. Тяжна е грижата и да приемат действия по събиране на достатъчно количество семена за посев в гържавните горски разсадници и за производството на необходимите фиданки за залесяване, включително и за другите собственици на гори. По уверения на специалистите много вероятно е постепенно процесите на съхнене да отслабнат, но паралелно ще протече замяна на досегашните култури от бял бор с местни широколистни гървесни видове, които се очаква да са по-устойчиви към промяната в условията на средата. При тази трансформация е от решаващо значение да не се допусне нарушаване на защитните функции на горите, като бъдат напълно съхранени водоохранните и противоерозионните им функции. Надеждата ни е, че създаденият щаб, който включва представители на лесовъдската колегия, гържавните предприятия и областните органи за управление, има капацитет за това. Той изготвя конкретни предложения за включване в оперативни програми за действие по места. Взето решение на гържавните предприятия да се препоръча да въведат икономически обосновани стимули за по-бързото усвояване на повредената иглолистна гървесина, като, от една страна, бъде привлечен бизнесът чрез увеличаване на цените за добив заради трудния достъп, а от друга - чрез предлагането на добитата гървесина на гражданите на намалени и по-достъпни цени.

Съвместно с общините и кметствата се предприеха и стъпки за идентифициране на собствениците на заболели гори и да им се изготвят предписания с конкретни действия и срокове за изпълнение. Предписват се и санитарни мерки към преработвателите на гървесина, които оперират в близост до горите.

За целите този процес ИАГ изготвя ежеседмичен мониторинг, като в него се проследява развитието на нападенията от неприятелите в горите и непрекъснато по-преодоляването им.

- Кои още направления от работата в горите определяте като приоритетни?

- Всички се възхищаваме и се радваме на нашата гора, но тя изисква перманентни грижи. И всяка грешка се заплаща скъпо, затова е необходимо отговорно отношение от всички.

След опазването на горите от пожари и вредители една от най-важните ни грижи е ефективната борба с браконьерството и незаконните практики, като освен организационни мерки по засилване на контрола, които вече сме предприели, необходимо е и подобряване на нормативната база.

Разчитаме много на вече утвърдената система за информираност и прозрачност в системата на горите, на базата на която да се създадат още по-надеждни условия за активно участие на обществеността в контрола в горите. Един от инструментите за това е чрез възлагане и приемане на областни планове за развитие на горите след широко обществено обсъждане и утвърждаване на регионалния подход при стопанисване на горите. Това би трябвало да върви паралелно със завършване на процеса на сертифициране на гържавните гори, подобряване на горската пътна мрежа, провеждане на националната горска инвентаризация и развиване на информационната система за горите и горското стопанство.

Един от инструментите за постигане на това би могъл да е успешното прилагане на горските мерки от Програмата за развитие на селските райони.

В контекста на вече казаното за трансформиране на изглобистните култури в по-ниските части на горските територии в по-устойчиви, доминирани от местни дървесни видове широколистни гори, е необходимо устойчиво управление на горите със защитни и специални функции. Пак по тази линия е важно да се работи за ускоряване на процедурите за статута и начина на ползване на земеделските земи, придобили характеристики на гори.

Всичко това е свързано с повишаване на квалификацията и знанията на специалистите, работещи в горите, и подобряване на системата на заплащане, което да съдейства за по-добрата мотивация на нашите служители.

Не на последно място е значимостта на екосистемните услуги, предоставяни от горите, като за нас е особено важно да внесем подобрения в управлението и на природните паркове, за да ги превърнем в притегателни центрове за населението като места за опазване на биологичното разнообразие, екологично образование, възпитание и отдых. В по-далечен план би могло да се помисли и върху устойчивостта на екосистемните услуги, предоставяни от горите, предмет на стопанска дейност.

- Какво според Вас е бъдещето на българската гора и ролята ѝ в стопанството и екологията на страната? Има ли необходимост от законови и нормативни промени, свързани с нейното стопанисване и с нейните собственици?

- Бъдещето на българската гора зависи от всички нас - не само от тези, които взимат решения за сектор „Гори“, но и от тези, които милеят за българската гора - работниците и специалистите, местното население, всички онези, които ползват продуктите от нея, също и защитниците на опазването на природата и обществеността като цяло.

Опазването на горите в световен мащаб е подложено на сериозни предизвикателства по отношение на запазване на биоразнообразието, вследствие на настъпващите глобални климатични промени и породените от тях неблагоприятни въздействия - засушаване и намаляване на валежите, а оттам и увеличаване на опасност-

та от пожари, но също и от негативните въздействия на човешката намеса като незаконни посегателства върху горите и дивеча.

Въпреки това и тъкмо заради това горите запазват своята незаменима роля като основен източник на чиста вода и въздух, а заедно с това - и средище за отдых и туризъм на населението. Горите са и ценен ресурс на обществото за задоволяването му с дървесина, билки, гъби и горски продукти.

Опазването и подобряването на стопанисването и управлението на българските гори изискват целесъобразни и навременни мерки и краткосрочни и дългосрочни инвестиции не само за защита и опазване, но и за залесяване и отглеждане на горите, разширяване на пътната мрежа и технологично обновление.

Всяка добре обмислена и адекватно реализирана законодателна инициатива, превърната в норма, както и внимателен преглед, анализ и при необходимост и актуализиране на административните наказания и глоби, биха могли да допринесат за повишаване на отговорността на практикуващите лесовъди при провеждане на лесовъдските мероприятия и за криминализиране на незаконните посегателства в горите.

Ценно за нас е и повишеното общо ниво на екологичното съзнание и отношение на българското общество и на целия неправителствен сектор към горите и процесите в тях, което ги прави наш съюзник. Това ни дава надежда, че българската гора има добро бъдеще!

- Какво е Вашето обръщение към горските служители?

- Искам да пожелая на всички служители и техните семейства преди всичко много здраве, успехи и щастие! Нека запазят чест и достойнство при всяко свое действие и нека бъдат горди с възможността да работят в интерес на българската гора с отговорност към природата и за една здравословна и привлекателна околна среда за българските граждани. Грижата за гората - този изключително ценен ресурс, е грижа за самата държава, а защо не и за бъдещето на света.

05.10.2017 г.

**Въпросите зададе
Борис ГОСПОДИНОВ**

Лесовъди разговарят с децата

На 31 август децата - участници в едномесечната Лятна академия, организирана от Националната художествена академия за пореден път, посрещаха гости. В двора на НХА, пременени като приказни герои и горски

общатели, те показаха свои рисунки и артинсталации, посветени на рециклирането на отпадъците и опазването на природата.

Инициативата бе на МЗХГ, ИАГ и ЮЗДП - Благоевград. С голям интерес малките „академици“ посрещнаха лесовъдите от Изпълнителната агенция по горите - г-р инж. Ценко Ценов - директор на дирекция „Гори и лесовъдски дейности“, и г-р инж. Анна Петракиева - главен експерт в отдел „Възобновяване, стопанисване, ползване и защита на горите“. Инж. Петракиева увлекателно разказа на малчуганите за гората и нейните обитатели и преди да се появи Зеленко - символът на кампанията „Да изчистим България заедно“, ги запита защо природата трябва да се пази чиста (снимката). Всяко дете си имаше „версия“, но не за да спори, а за да се обедини около идеята „гората да остане все така хубава и полезна за хората“.

Всеки от участниците в Лятната академия получи диплом, а в края на празника пристигна и подаръкът за младите таланти - огромна торта, осигурена от ЮЗДП - Благоевград. ♣